

Міжкультурне спілкування: від нації до індивідуума

Рогоза Анастасія Петрівна, викладач
Київський національний університет України «КПІ»

В наш вік небувалого розквіту комунікаційних технологій важко не погодитися із сентенцією Ларрі Самовара та Річарда Портера про те, що весь світ став «величезним селом, в якому жодній нації, групі чи культурі не вдається зберігати анонімність» [1, с.8]. Глобальна мережа дає можливість із легкістю встановлювати дружні та ділові контакти із громадянами більшості країн, але для їх подальшої підтримки необхідно не лише опанувати мову, а й мати знання про традиції, вірування та цінності, прийняті в середовищі співрозмовника – його культуру. Вона створена самою людиною в рамках певного оточення, і є настільки фундаментальною, що навіть не аналізується чи обговорюється в повсякденному житті. Культурні відмінності стають помітними лише під час зустрічі представників різних країн чи національностей, а зміна культурних цінностей (що є нелегким процесом з емоційної точки зору) може відбуватися протягом кількох поколінь [2, с.1-3].

Таким чином, міжкультурна комунікація є вивченням спілкування між людьми, «чиї культурні перцепції та системи символів відрізняються настільки», щоби спричинити незручності та непорозуміння під час спілкування [1, с.70].

Наразі створена величезна кількість посібників з міжкультурного спілкування, в яких домінує узагальнюючий, формальний, статистичний підхід до вирішення даної проблеми, і складається враження, що знання традицій та звичок іншої нації зможуть забезпечити ефективну комунікацію. Проте, окрему особистість не слід повністю ототожнювати з певною нацією чи сприймати її однобічно через приналежність до одної з етнічних, соціальних чи культурних груп. За Мучіеллі, спілкування – це не просто обмін інформацією, а ще й

встановлення норм, підтримка стосунків, а також спосіб само-ідентифікації та здійснення впливу на оточуючих [3]. Тобто, адекватний переклад інформації з однієї мови на іншу не є достатнім – як у випадку з туалетною водою ‘Mist’ (англ. – «туман», нім. – «гній»), чи кумедна історія про транслітерацію назви напою ‘Coca-Cola’ в Китаї – «ке ку ке ла» означає «кусай воскового пуголка» чи «кобила, начинена воском», в залежності від діалекту [4].

Наприклад, у книзі французької письменниці Анні Ерно «Що вони кажуть чи нічого» дівчина-підліток важко знаходить спільну мову з батьками та однолітками і вигадує свою власну семіотичну систему, якою навіть не бажає ділитися з оточуючими, таким чином, відокремлюючи себе від решти в спробі само-ідентифікації. І навпаки, французький професор Мартін Претсіль описував свій досвід спілкування з американкою мексиканського походження, яка, вільно володіючи англійською, імітувала іспанський акцент для того, щоб її не ображали хлопці з кримінальної банди мексиканців – так званий випадок ‘mettre en scene sa culture’ [3].

Найскладнішим видається інтерпретація міжкультурної комунікації в контексті політики, в якій ніколи достеменно не відомо, чи образлива репліка та невдалий жест були сплановані або ж спонтанні та ненавмисні. Звісно, відома фраза президента Кеннеді у 1963 біля Берлінської стіни про пончик із желеєм начинням (американці, знайомі з німецькою мовою, зауважили, що ‘Berliner’ – не лише мешканець Берліну, а й назва тістечка) навряд чи була навмисною, проте «хрущовська туфля» досі спричиняє багато спекуляцій на тему маніпуляції недотриманням норм міжнародного спілкування.

З усього вищезазначеного можна зробити висновки, що культура сама по собі не може бути джерелом конфлікту, якщо співрозмовники довіряють один одному та спілкування відбувається в рамках гармонійних стосунків між індивідуумами чи етнічними групами. Інколи культурні відмінності сприймаються як такі, що потенційно призводять до розбіжностей та непорозумінь, проте часто достатньо «простого пояснення, щоб запобігти можливості неправильної інтерпретації» [3].

Список використаних джерел:

1. Larry A. Samovar and Richard E. Porter 1991: Basic Principles of Intercultural Communication. In Larry A. Samovar and Richard E. Porter: Intercultural Communication: A Reader. Wadsworth, Inc., CA:USA.
2. Wang, M., Brislin, R., Wang, W., Williams, D., and Chao, J. 2000: Turning bricks into jade: Critical incidents for mutual understanding among Chinese and Americans. Yarmouth, ME: Intercultural Press.
3. Intercultural Communication: from Signs to Symbols [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.smlc.hku.hk/language/clc/Martine.html>
4. Intercultural Communication Helpsheet [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://sydney.edu.au/business/__data/assets/pdf_file/0017/90350/Study_intercultural_comms1.pdf